

List ljudstvu v pouk in zabavo.

(Dalje prihodnjič.)

Maribor, da mora oddati 22.000 met. stotov sena in 5000 met. stotov slame. Prehranjevalni oddelek okr. glavarstva je s težavo vendar spravil to količino skupaj. Kmetijska zadruga v Račah, ki je nastavljena kot komisijonar za seno in slamo v mariborskem okraju, je zahtevano količino sena tudi oddala. Poslala je o tem opetovano natanko poročilo namestniku, oziroma njej podrejeni deželni posredovalnici za krmila. Dasiravno so kmetje mariborskega okraja v polni meri vršili svojo dolžnost in je tudi Kmetijska zadruga popolnoma zadostila izročeni obveznostim, pa zahteva sedaj posredovalnica za krmila v Eggenbergu pri Gradcu, da mora mariborski okraj nemudoma spraviti skupaj še zopet večje množine sena in slame. Kmetijski zadrugi v Račah se grozi, da se jo odštavi kot komisijonarja. Omenjena posredovalnica baje poroča okrajnemu glavarstvu, da bo nastavila drugega nakupovalca, ki ne bo doma v okraju in ki bo znal od kmetov dobiti več sena in slame. Dasiravno sta zadruga in prehranjevalni urad v obširnih pismih in poročilih pojasnila namestniku, omenjeni posredovalnici in vojaškemu zastopniku pri tej posredovalnici, da je okraj oddal celo več sena, kot mu je bilo odmerjeno, vendar se dan za dnevom z vso odločnostjo zahteva iz Gradca: Mariborski okraj še mora oddati toliko in toliko vagonov sena in slame, ker ni oddal toliko, kot se je zahtevalo od njega in ker baje prehranjevalni urad in zadruga v Račah ne vršita svoje dolžnosti.

Povdarjamo, da je tega krivo ali popolna zmešnjava in netočnost pri posredovalnici v Eggenbergu pri Gradcu, ali pa da si misli namestnika ter njena posredovalnica: Če ste imeli v mariborskem okraju toliko sena in slame, da ste oddali še več kot se je od vas zahtevalo, pa dajte še več! Glavno ulogo pri vsem tem pa igra dejstvo, da za nakupovalca krmil v mariborskem okraju ni nastavljen kak nemški prenapetnež ali žid, kakor se je to zgodilo v drugih okrajih Stajerske, ampak zategadelj, ker je kot komisijonar za seno in slamo nastavljena Kmetijska zadruga, kateri načelujejo pošteni slovenski kmetje. Namestnika in njena posredovalnica bi rada spravila na to mesto nemškega žida, ki bi del in odiral našega kmeta.

Naše poslance prosimo, da poročajo osrednji vladi, kako cesarski namestnik grof Clary po svojih uradih in posredovalnicah pritiska, muči in skoraj do krvi trpinči našega kmeta.

Oddaja masti in rekviriranje svinj.

Glede oddaje masti in svinj vlada veliko nejasnosti. Da ne bo pomot in ne bo ljudstvo imelo z njimi združenih sitnosti, podajemo na kratko naslednja navodila:

Od vsake zaklane svinje s klavno težo do 60 kg se mora oddati 2 kg, s klavno težo 60 do 100 kg 3½ kg, s klavno težo od 100 do 150 kg 6 kg in s klavno težo nad 150 kg 10 kg surove masti. Mast je treba oddati pri krajevem prevzemališču. Plačati jo mora trgovec ali oseba, ki jo prevzema. Mariborsko okrajno glavarstvo (prehranjevalni oddelek) je namreč doseglo te dni, da ni treba županom izplačevati masti, kakor je prvotno določila namestnika, ampak trgovci, ki jo prevzema. Ta naj zahteva za izplačila predjem od stajerske nakupovalnice pri cesarski namestnji v Gradcu. Cene za oddano mast ali špeh so naslednje: za surovo (svežo) mast ali špeh 7 K 40 v, za spuščeno mast 8 K 30 v za 1 kg. Špeh ali mast mora oddati vsak, ki je zaklal kako svinjo. — Kdor ne odda, mu grozi cesarski namestnik grof Clary z globo do 5000 K ali pa z zaporom do šestih mesecev.

Glede oddaje svinj nam dobajajo od mnogih strani, zlasti iz mariborskega okraja, pritožbe, da prihajajo od deželne vnovčevalnice določeni nakupovalci na kmete ter kratkoma kar ukažejo, da mora kmet do določenega roka oddati svinjo na določenem mestu. Opozorjamo kmete, da je tako postopanje nedopustno. Nakupovalec svinj sme po odredbi c. kr. namestnije še le tam zahtevati kako svinjo, če jih je v dotičnem gospodarstvu več kot se jih potrebuje za domače potrebe. Po namestniški odredbi se računa za vsako odraslo osebo, ki je na hrani pri hiši (vzeti so tudi dninarji in rokodelci), 50 kg žive teže zaklane svinje, za otroke pod 14 let pa 25 kg. Če je torej pri hiši 10 odraslih oseb in 2 otroke pod 14 leti, se sme vstega skupaj zaklati toliko svinj, da znaša živa teža istih 11 krat 50, t. j. 550 kg. Suho ali povojeno meso in mast že prej zaklanih svinj se računa in sicer se računa namesto 50 kg žive teže 30 kg suhega mesa in masti. Vsak gospodar, od katerega zahteva nakupovalec oddajo svinj, ima pravico zahtevati, da se mu preračuna, ali je primoran oddati svinjo ali ne. Če zahteva kupec oddajo svinj ne oziraje se na lastno potrebiščno gospodarstvo, se naj gospodar takoj pritoži na glavarstvo. Opozorite svoje poslance na vse nasilnosti.

Domače klanje svinj se mora 14 dni poprej naznaniti po občinskem uradu okrajnemu glavarstvu. Naznanilo se napravi po naslednjem vzorcu:

„Slavno c. kr. okrajno glavarstvo! Podpisani naznanja, da bo dne . . . klal svinjo, ki je težka pri-

bližno . . . kg. Prosim za klavno dovoljenje. Pri hiši je na hrani 12 oseb, med temi 2 otroke pod 14 leti. Dosedaj se nisem klal nobene svinje (ali pa: I-mam v zalogi . . . kg masti in . . . suhga mesa). Datum, podpis.“ Ob koncu se naj dostavi še potrdilo občinskega urada. Ko odpošleš to naznanilo, moraš čakati 14 dni. Če tekom 14 dni ne pride dovoljenje, smeš klati brez istega. Kaj pa je, če svinja nenadoma zboli ali če zmanjka krme? Da se izogneš kazni, s katerimi sedaj oblastva ne štedijo, napravi kratko naznanilo o tem pri občini, katera naj isto pošlje na glavarstvo.

Glede oddaje masti smo izvedeli pri zadnji seji mariborskega okrajnega gospodarskega odbora, naslednje zanimivosti: Kmetu se plačuje špeh po 7 K 40 v 1 kg in spuščena mast po 8 K 30 v. Slabo mast ki jo prodaja graški nakupovalni urad pri cesarski namestnji v naših krajih, pa stane 30—45 K 1 kg! Naša dobra zdrava mast gre iz naših krajev bogve kam, k nam pa pošiljajo graški gospodje (židje) tujo, slabo in silno drago mast. Razlika med ceno masti, ki jo odda kmet in cenami tuje židovske masti je naravnost gorostasna. Naši prehranjevalni uradi dobijo od graške nakupovalnice mast, v kateri se nahajajo mnogokrat cele svinjske glave, noge, kosti in drugi slabi ali ničvredni deli svinj. Prehranjevalni oddelek mariborskega okrajnega glavarstva se je že opetovano obrnil do cesarske namestnije, naj se opusti nepotrebna izmenjava masti. Namestnika naj pušči mast, ki jo oddajo kmetje, za potrebe prebivalstva domačega okraja, tujo mast pa naj uporabijo po drugod. A cesarska namestnika je gluha za take nasvete in brezobzirno zahteva, da se mora pošiljati kmetiska mast v Gradec omenjeni nakupovalnici. — Glavno besedo in zaslužek pri masti imajo židje. To nam pove dovolj! Kaj porečejo k čudnemu postopanju namestnije in njene nakupovalnice glede razdelitve in cene masti delavci in mestno prebivalstvo? Če jim je tako postopanje prav in če se strinjajo s takim nečuvnim navijanjem cen masti od uradne strani, jim ne moremo pomagati. Zavarujemo se pa proti temu, da bi se vsi ti nedostaki, slaba mast in krivda visokih cen naprtli zopet na rovaš našega kmeta. Se enkrat povdarjamo, da odda kmet zdravo, okusno in snažno mast za 7 K 40 v, oziroma za 8 K 30 v. Claryjevi židje pa prodajajo slabo tujo mast za ceno 26, 30 do 40 K!

Naše žrtve za domovino.

Najboljši junaki slovenskega naroda padajo... Pretresljivo novico je prejela koncem meseca novembra lanskega leta občesposlovanja in priljubljena matvdova Polona Pučko v Župetincih župniji Sv. Anton v Slov. gor., namreč: da je padel njen starejši sin Leopold Pučko na laškem bojišču dne 7. novembra 1917. Rajni je bil izredno blagega značaja ter v najlepši mladeniški dobi svojega življenja. Uboga žena je izgubila kar v enem letu svojega priljubljenega moža in sina. Oba sta bila zavedna sina slovenskega naroda.

Iz Ruš pri Mariboru nam pišejo: Po poročilu č. g. vojnega kurata smo sprejeli žalostno vest, da pridnega in vestnega Repoluskovega Hanzeka ni več med živimi. Daroval je svoje mlado življenje dne 24. oktobra 1917 na italijanskem bojišču, v cvetju svoje mladosti, star šele komaj 19 let. Minulo je ravno leto dni, odkar so djali v hladni grob njegovega očeta kot vojaka v daljni Češki. Uboga mati ni še zacelila ene rane in sedaj ji že zopet druga razvira srce. Ivan je bil tihega, mirnega značaja, up in nade svoje drage mamice, katero je tako iskreno ljubil. Dragi Ivan! Črna zemlja te je vzela in te ločila od milih slovenskih gričkov, na katerih si se rodil. Tebi veljajo besede iz knjige, ki pravijo: Zvesto sem se bojeval, svoj tek sem dokončal, sedaj mi je pripravljena krona pravice.

Za cesarja in domovino je daroval svoje mlado cvetoče življenje komaj 27 let star fant Stefan Stern iz Rač pri Mariboru. Umrl je dne 22. decembra 1917 v dunajski bolnišnici vsled dobljenih ran na tirolski fronti. Bil je dne 26. novembra 1917 zelo težko ranjen. Hrabri junak se je boril že od začetka vojne.

Dne 31. decembra 1917 je umrl v bolnišnici v Vajcu Janez Peklar, posestnik v Spodnji Voli čini pri Sv. Rupertu v Slov. gor., se le komaj 33 let star. Pokopan je bil dne 2. januarja v Vajcu.

Iz južnega bojišča se nam poroča, da je pri 11. ofenzivi na griču Sv. Gabrijela padel pošten in pridn fant Franc Kokol od Sv. Lovrenca v Slov. gor., zadet od ročne granate v glavo in v prsa, dne 26. avgusta 1917. V najlepši dobi, star se le 25 let, je daroval svoje življenje za domovino. Zalujejo oče, mati in brat.

Dne 1. oktobra 1917 je prišla dopisnica iz ruskega vojnega vjetništva, katera nam poroča, da je umrl Ivan Drozg, doma iz Poličkega vrha pri Jarenini. Skoro nismo verjeli grozno novico. Dne 14. novembra 1917 pa je zopet prišlo iz Dunaja od Rdečega križa poročilo, da Ivan Drozg ne živi več. Bil je edina podpora ostarelih staršev, edino upanje, katero sta stavili oče in mati nanj na

stara leta. Ubogi naš bratec ni imel skrbne roke svoje mamice, da bi mu na poslednjo uro dala svoj zadnji blagoslov ter mu zatisnila oči. Ni imel nežne roke svojih sestrice, da bi mu rahljale gomilo in mu na njo vsadile žlahtne rožice.

Meseca novembra 1917 je padel na italijanskem bojišču zadet od sovražne granate vrl in trezen fant, daleč naokoli znani Alojz Stusaj, doma iz Križanvrha pri Sv. Petru pod Sv. gorami. Žrtvoval je svoje mlado življenje za domovino in za cesarja v cvetju mladosti, star 23 let. — Njegov najmlajši brat Anton se je že tudi udeležil vročih bojev kot desetnik na soški fronti in je bil že dvakrat odlikovan. Slava slovenskim vojakom-junakom!

Veliko nesrečo in žalost je zadela Lorenčičevo hišo na Kušerniku pri Sv. Jakobu v S. L. gor., da je njim umrl brat Janez, 36 let star. Bil je za eno leto oproščen vojaške službe radi bslezni, katero si je nakopal nekje na Tirolskem. A dolgo ni on užival sreče v sredini svojih dragih domačincv. Dne 27. decembra 1917 se je poslovil iz tega sveta. Rajni je bil vzor delavnega in pridnega slovenskega mladeniča.

Dne 25. decembra 1917 je od krogle v prse zadet izdihnil svojo blago dušo vrl mladenič iz Bohove pri Hočah, Janez Sel, rojen leta 1891. Na italijanskem bojišču se je dalje časa že bojeval, kjer je tudi našel svojo junaško smrt pri gori Di Val Bella pri Asiagu. Za svoje junaške čine je bil odlikovan že poprej s hrabrostno srebrno svetinjo 2. razreda. Z njim izgubimo vrlega, za vse dobro vnetega mladeniča. Bil je navdušen Orel, dober sin svojim dragim staršem, blag sodrug svojim mnogim prijateljem. Naj počiva v hladni italijanski zemlji mirno ter se odpočije od naporov vojske, katere se je udeležil že od začetka. Prijatelji, ohranite mu blag spomin in spominjajte se ga v molitvi!

Med težkimi žrtvami, ki je prinesla nam Slovincem vojna, pač menda ni tako hudo zadete hiše, kakor Ogrizkova v Zlatoličju pri St. Janžu na Dravskem polju. Štiri sinovi je zapeljal oče k vojakom, ko je izbruhnil ta divji bojni ples. In od teh je padel prvi Jakob dne 25. junija 1915 v Rusiji, drugi Franc počiva v junaškem grobu na višinah tirolskih gora od dne 15. avgusta 1916. Komaj so staršem nekoliko zacelile rane po takih adarcih, je prišlo ponovno strašno poročilo, da je bil zadet tretji sin Janez od izdajalske italijanske granate na Monte Tomba dne 6. decembra 1917 daleč notri na laški zemlji. Bil je oženjen in zapuščal ženo s štirimi malimi otročiči, od katerih je najmlajši komaj začel živeti, ko je izdihnil oče.

Pri Sv. Miklavžu nad Laškimi je v Gospodu zaspal Anton Kokotec, star 23 let. Dal je svoje mlado življenje za domovino in cesarja. Bil je ranjen pri Belemgradu dne 12. oktobra 1915. Od tistega časa je hiral in iskal zdravlja, a vedno zaman. Dne 23. dec. 1917 je izdihnil svojo blago dušo.

Velika žalost je zopet zadela nekatere družine v župniji Dobova pri Brežicah: Gečevo v Selah; padel je že drugi sin, na Tirolskem dne 22. novembra 1917, Alojzij, star 22 let; Volovčev v Mihalovcih, umrl je v bolnišnici v Budimpešti dne 1. prosinca 1918 sin Martin, pobožen mladenič, sporočil je farni cerkvi 100 K; Lubšinovo v Gaberju: padel dne 1. decembra pri Feltru na Laškem možgospodar Andrej, 41 let star, zapustil je ženo, 2 nedorasla otroke in 78 let starega očeta.

Na italijanskem bojišču je padel 19letni Josip Očepek iz Dola pri Hrastniku. Bil je pošten in vzoren mladenič.

Dne 5. t. m. je na Ogrskem v neki bolnišnici umrl Franc Glušič, po domače Dompetov, iz Standra, bivši cerkovnik v St. Ilju pri Velenju.

Dne 14. decembra 1917 je došlo žalostno poročilo iz italijanskega bojišča, da je padel junaške smrti dne 29. novembra za cesarja in domovino 42letni kmet Jurij Cafuta od Sv. Marjete na Dravskem polju. Blagi mož in skrben oče je zapustil žalujočo ženo in štiri nedorastle otroke. Bil je zaveden Slovenec in zvest naročnik „Slov. Gospodarja“, katerega je tudi redno dobival na bojišče.

Na laškem bojišču je dne 22. novembra 1917 daroval svoje življenje na oltar domovine dika in ponos Vasletove hiše v Zaklu pri Gamilskem, praporščak Leopold Vasle. Bil je izredno vrl mladenič.

Padel je gospodar Fr. Guzej iz Gore, ter trije fantje: Kožuh Jurij, Levec Fr. in Čretnik Jožef, vsi iz Dramelj.

Padel je Matija Šarlah iz Virštana. Dne 22. decembra 1917 ga je zadela sovražna krogla na laški fronti. Bil je poprej vedno pri rudokopih. Zapustil je 4 otročiče in ženo.

Iz Pulja nam poročajo, da je umrl v tamošnji mornariški bolnišnici mornariški črnovojnik J. Vašl, doma iz Topovli, občina Braslovče. Podlegel je trebušnemu legarju. Bil je blagega in mirnega značaja ter zaveden Jugoslovian.

Imenovanim slovenskim žrtvam naj da Bog večni mir in pokoj!